

	Samostatná příloha k MPN 1 – Uvádění veličin a jednotek	MPN 1/SPEJ 12
		Vydání č.: 1
		Strana/Počet stran: 1/2

Schválil: Ing. Jiří Kratochvíl, ředitel odboru technické normalizace	Datum: 2012-11-01	Podpis:
---	-------------------	---------

Uvádění veličin a jednotek

Při uvádění veličin a jednotek je třeba respektovat obecně platná jazyková pravidla (viz běžné jazykové příručky) a pravidla speciální, platná pro jednotlivé technické obory a oblasti, stanovená v jednotlivých částech souboru norem ČSN ISO 80000 (01 1300). Relevantní informace jazykového i mimojazykového charakteru poskytuje též ČSN 01 6910.

Pokud jde o obecná jazyková pravidla, je třeba zdůraznit zejména:

- Pro psaní značek ve spojení s číselnými hodnotami platí pravidlo, že jestliže značka zastupuje podstatné jméno, odděluje se od číselné hodnoty mezerou** (stejně jako když je obojí vypsáno slovy).

PŘÍKLADY

20 % = 20 procent = dvacet procent

9 mm = 9 milimetrů = devět milimetrů

50 km = 50 kilometrů = padesát kilometrů

6 V = 6 voltů = šest voltů

V příkladech jsou spojení uváděna pouze v 1. pádě; stejný způsob psaní samozřejmě platí rovněž pro uvádění v kterémkoli jiném pádě podle kontextu (tj. např. 6 V = *šest voltů, šesti voltů, šesti voltům, šesti voltech* atd.).

Při úpravě textu je třeba **dbát na to, aby číslo a značka byly umístěny na témže řádku.**

- Jestliže se kombinací čísla a značky vyjadřuje přídavné jméno, píše se obě části těsně, bez mezer a bez spojovníku.**

PŘÍKLADY

20% = 20procentní = dvacetiprocentní (dvacetiprocentního, dvacetiprocentního, s dvacetiprocentními atd.)

9mm = 9milimetrový = devítimilimetrový

50km = 50kilometrový = padesátikilometrový

6V = 6voltový = šestivoltový

Do takovýchto výrazů se nevpisují koncové části číslovek, protože slabiky -ti- a -mi- jsou už obsaženy v tvaru číslovky (nelze tedy psát *20tiprocentní*, ani *20-tiprocentní*, ani *20-ti-procentní*; *8mitunový*, ani *8-mítunový*, ani *8-mi-tunový* apod.).

Je třeba zdůraznit, že psaní s mezerou a bez mezery v uvedených případech zdaleka není záležitostí formální, ale především záležitostí významovou, kdy každé z obou řešení vypovídá o zcela jiné skutečnosti. Náhodná volba ani libovolné střídání způsobů zápisu vztahujících se k těmto významu tedy nepřipadá v úvahu.

Při překladu je nutno řídit se významem a v souvislosti s tím pravidly platnými pro český jazyk a nepřejímat mechanicky řešení podle jiného jazyka, které může být odlišné (v angličtině se např. značka pro procenta mezerou neodděluje).

- Značná nejednota panuje také u psaní složených slov, jejichž první složkou je číslovka nebo slovní číselné vyjádření. Jak číslovka, tak číselné vyjádření se připojuje ke druhé části složeniny těsně, bez mezer a bez spojovníku.**

Schválil: Ing. Jiří Kratochvíl,
ředitel odboru technické normalizace

Datum: 2012-11-01

Podpis:

PŘÍKLADY

50násobný = padesátinásobný (*50násobného, padesátinásobného, 50násobnému, padesátinásobnému, 50násobnými, padesátinásobnými* atd.)

50násobně = padesátinásobně

50násobek = padesátinásobek (*50násobku, padesátinásobku, 50násobkem, padesátinásobkem, 50násobky, padesátinásobky* atd.)

7podlažní = sedmipodlažní

12pramenný = dvanáctipramenný

4dveřový = čtyřdveřový

18letý = osmnáctiletý

20krát = dvacetkrát

Platí přitom totéž, co v předchozím bodě: **koncové části číslovek se do spojení tohoto typu nevpisují** (nelze tedy psát *5tinásobný*, ani *5-tinásobný*, ani *5-ti-násobný*; *7mipodlažní*, ani *7-mipodlažní*, ani *7-mi-podlažní* apod.).

Je ovšem vždy na zvážení, kdy je vhodnější použít kombinaci číselného a slovního vyjádření a kdy je vhodnější celý výraz vypsát slovně. Řešení v rámci jednoho dokumentu musí vždy být systémové, nikoliv pouze nahodilé.

Také v tomto případě je psaní s mezerou a bez mezery záležitostí významovou.

PŘÍKLAD

počítáme se zavedením 3měsíčních kurzů (jde o kurzy trvající 3 měsíce)

počítáme se zavedením 3 měsíčních kurzů (jde o tři kurzy, z nichž každý bude trvat jeden měsíc)

Způsob psaní se spojovníkem se uplatňuje pouze tam, kde by mohl být takovýto zápis matoucí a nejasný, tj. v případech, kde se místo čísla používají zástupná písmena.

PŘÍKLADY

x-násobný

n-násobek

n-krát

x-stupňový

n-tá odmocnina

4. **Na rozdíl od vlastních jmen, od nichž jsou odvozeny, se názvy veličin a jednotek (s výjimkou postavení na začátku věty) píší s malým počátečním písmenem** – např. ***ampér, joule, kelvin, tesla, volt, watt.***

Jednotka *stupeň Celsia* (°C) se píše s velkým počátečním písmenem, protože se zde uplatňuje přímo vlastní jméno (Celsius).

Přidavná jména přivlastňovací (zakončená na *-ův, -ova, -ovo; -in, -ina, -ino*) odvozená od vlastního jména se píší s počátečním písmenem velkým – např. ***Celsiova teplota, Alfvénovo číslo.***

5. V souvislosti s tématem je třeba ještě třeba upozornit na alternativní vyjadřování mocniny dvou – na **vztah přidavných jmen *čtvřečný* a *čtvřeční***. Jde tu o vývojovou záležitost: podoba ***čtvřečný*** je již zastaralá, přidavná jména vyjadřující obecně pojatý vztah k podstatnému jménu se systémově tvoří pomocí přípony *-ní*. V terminologické oblasti se proto zcela jednoznačně dává přednost podobě ***čtvřeční***. Střídaté používání obou podob vede k destabilizaci terminologie, a proto je třeba důsledně trvat na užívání pouze jedné z obou podob, a to ***čtvřeční*** (tj. ***metr čtvřeční*** atd.).